

Oponentský posudek na bakalářskou práci **Zuzany Blažkové: Habitatové preference obojživelníků u nás a ve světě.**

Předložená práce má rozsah 53 stran včetně 2 příloh. Seznam použité literatury čítá 104 položek.

Není žádných pochyb o tom, že rešeršní bakalářská práce představuje pro studenta náročnější úkol než nasbírání a vyhodnocení přiměřeného množství primárních dat o vcelku libovolné zoologické problematice. S tímto vědomím bychom měli k hodnocení rešeršních bakalářských prací přistupovat a činím tak i já v tomto posudku.

Klíčem k úspěchu rešeršní bakalářské práce je nepochybně vhodně zvolené téma, což je ovšem úkol školitele nikoliv studenta. Již zde se objevuje nepříjemný paradox. Školitel obvykle zadává téma, o němž má neúplné až útržkovité znalosti. Není to obvykle projev jeho nezodpovědnosti či dokonce zlovolnosti. Objem současné vědecké produkce umožňuje soustavně sledovat jen několik málo (a to musí být badatel velmi pilný) úzce vymezených témat. Diplomantů je obvykle o dost více. To vede k tomu, že většina zadávaných témat je pojata velmi široce, na přesnější vymezení školitel zkrátka nemá. Na tom by nebylo nic špatného, kdyby v průběhu prací (nejlépe po první „screeningové“ rešerši) došlo k radikálnímu zúžení. To se obvykle neděje, často asi i přičiněním studenta, který se brání zahodit podstatnou část výsledků svého lopocení.

Přílišná šířka tématu je podle mého názoru hlavním zádrhelem i u předložené práce. Již jeho deklarace v názvu je zastrašující. Ročně jsou nepochybně publikovány spíše stovky než desítky prací popisujících na té či oné úrovni habitatové preference obojživelníků. Pojem habitatové preference je navíc velmi mlhavý. Zahrnuje možná až desítky parametrů týkajících se nejen kvalitativních a kvantitativních vlastností příslušného prostředí ale i jeho distribuce v prostoru (u obojživelníků se jsou tyto parametry navíc obzvláště významné).

Jako kdyby výše uvedené nestačilo, je ve skutečnosti záběr předložené práce ještě širší. Habitatovými preferencemi se zabývá jen jedna ze tří hlavních kapitol. Další pojednává o veškerých příčinách poklesu početnosti a vymírání obojživelníků, zatímco zbývající je věnována kvantitativním metodám výzkumu obojživelníčích populací. Je ovšem jasné, že vyznění všech kapitol je více či méně povrchní, nebylo by v silách nikoho vykonat více. Zmínil bych jen jeden specifický jev. Autorka se snaží hovořit o biotopových nárocích obojživelníků v obecné rovině, například, že jejich „přítomnost pozitivně koreluje s přítomností lesa“ (s. 31). To ovšem nemůže platit pro všechny druhy, nanejvýš pro většinu. Nelze zkrátka zobecňovat biotopové nároky (a leccos jiného) na úrovni třídy.

Odhlédnu-li od definice rešerše jako žánru a zapomenu-li, že existuje něco takového jako review, není ale výsledek autorčina snažení zcela zavrženíhodný. Je nepochybné, že přinejmenším pročetla velký objem primární literatury a více méně ji porozuměla, což jí umožnilo sepsat vcelku soudržné povídání o tom, jak a proč je obojživelníkům těžko na světě. Doporučil bych je bez většího zaváhání k četbě všem potenciálním zájemcům o výzkum o této skupiny. Přinejmenším srovnatelný je i přínos metodické kapitoly.

K práci mám ještě jednu obecnější výhradu, která se týká jejího členění. Autorka se snaží vyhovět požadavkům kladeným na původní vědecké práce, což ovšem v případě rešerše respektive review není nejšťastnější. Kapitola Úvod představuje jakési „předvyprávění“ následující kapitoly, tedy povzdechnutí, že to má dnes obojživelníkům těžké. V práci by se Úvod sice vyskytovat měl, jeho náplní by však mělo být zdůvodnění volby tématu. U většiny review jím bývá existence většího množství původních prací na určité dílčí téma, přinášejících více či méně rozporné výsledky. Jejich analýzou se pak review zabývá, snaží se nalézt příčiny rozporů a navrhuje cesty k jejich překonání. Zcela redundantní jsou ovšem kapitoly Výsledky a Diskuse. První měla být součástí metodické kapitoly, jedná se její ne zcela nezdařilé shrnutí. Druhá neměla být vůbec.

Tyto mé výhrady ovšem nesměřují jen k autorce, ale i ke školiteli a katedře jako celku. Studenti jsou v práci s literaturou (přes určitá zlepšení, jako jsou například eseje u řady zkoušek) cvičeni nedostatečně, přestože to bude jejich osudem spíše než hromadění nových poznatků.

Součástí každého posudku by měly být otázky. Musím přiznat, že jsem v tomto případě poněkud na rozpacích. Šíře tématu je tak obrovská, že všechny musí vyznít jako nepřejícné hnidopištví.

Nicméně se pokusím:

1. Na straně 20 autorka označuje jako senzaci objev tří nových druhů žab v Kolumbii. Podle mého názoru to senzace není. Ví autorka kolik druhů žab bylo v posledních 10 či 20 letech objeveno? Čím si tento boom autorka vysvětluje?
2. Mohla by se autorka zamyslet nad tím, kteří z našich obojživelníků by mohli být mimořádně citliví vůči klimatickým změnám (chod teplot, rozložení srážek) a zdůvodnit proč?
3. Jedním z úskalí studia kauzality populačních trendů je zpoždění odpovědi na změny prostředí. Bude tento fenomén významnější u žab (třeba ropucha obecná) nebo u drobných savců (třeba rejsek obecný)?
4. V populární literatuře je často traktován katastrofální vývoj kostarické batrachofauny. Je to specifikum Kostariky nebo se tento trend týká celé tropické Střední Ameriky? A pokud se jedná o specifikum Kostariky, co je jeho příčinou?

Přes výše uvedené výhrady oceňuji, že autorka vynaložila nemalé úsilí seznámit se s problematikou globálních i lokálních změn v populacích obojživelníků, včetně metod jejich studia, přičemž v možné míře jsou výsledky tohoto úsilí pozitivní. V tomto smyslu práce svůj cíl splnila. Nemám proto pochybnosti o jejím přijetí k obhajobě, s hodnocením bych nicméně vyčkal na její průběh.

Č.B. 16.1. 2012

Roman Fuchs

